

BØRNE- PERSPEKTIVER

BØRNEPERSPEKTIVER

Derfor skal vi lytte
til børnene

7 METODER

Sådan kommer I
i gang

EVA AFPRØVER FORSKNINGEN

Tre indsigter fra børnehaven
Frederik d. VI's Asyl

REPLIK

Indsigter fra børnene skaber høj kvalitet

EVA TEMA – Nr. 11
BØRNEPERSPEKTIVER

© Danmarks
Evalueringsinstitut 2018

Eftertryk med
kildeangivelse er tilladt

Redaktion
Signe Bohm (ansvh.)
Anne Breinhold Olsen
Pia Vinther Dyrby
Trine Beckett
Persille Schwartz
Hanna Bjørnø Sommerel
Laura Detlefsen

Design
BGRAPHIC

Fotos
Kamilla Bryndum

Illustrationer
BGRAPHIC
Noun Project

Tryk
Rosendahls

ISBN
Trykt: 978-87-7182-115-4
Web: 978-87-7182-114-7

ISSN
Trykt: 1903-3079
Web: 1903-3087

Børnene har et unikt indblik i, hvad det vil sige at gå i dagtilbud. De ved, hvad man kan lege i sandkassen. Hvornår det er sjovt at prøve noget nyt til samling. Og hvem der er god at holde i hånden på tur. Børnene ved bedre end nogen andre, hvordan det pædagogiske arbejde virker i praksis.

Børnenes perspektiver er derfor helt centrale som feedback til dagtilbuddets pædagogiske personale. Når pædagoger inviterer børn til at udtrykke sig, når de forstår at lære af børnenes perspektiver og forbedre praksis på den baggrund, understøtter de ikke blot børns ret til indflydelse på eget liv. Personalet kan samtidig træffe klogere beslutninger, fordi de fra børnene får adgang til perspektiver og indsigter, som de ellers ikke har mulighed for at få.

I Danmark har vi en lovgivning, der slår fast, at børns oplevelser skal inddrages i arbejdet med at skabe et godt pædagogisk læringsmiljø. Det er et godt og meningsfuldt fundament for at udvikle det pædagogiske arbejde. Et fundament, som understøttes af forskning, der konkluderer, at kvaliteten i dagtilbuddet hænger tæt sammen med de voksnes evne til at inddrage børnene og deres perspektiver i hverdagen på Stjernestuen eller Muldvarpen.

På Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) vil vi gerne bidrage til, at vi i Danmark fortsat udvikler dagtilbud af høj kvalitet. Vi arbejder for at understøtte udviklingen af dagtilbud gennem undersøgelser, evalueringer og inspirationsmaterialer. Vi gør det også ved at orientere os i den aktuelle forskning og omsætte indsigterne herfra i nyhedsbreve, konferencer

og andre formater, der er genveje til viden for medarbejdere i forvaltninger, dagtilbud og andre med interesse for udviklingen på 0-6-årsområdet.

I dette temahæfte stiller vi skarpt på børneperspektivers betydning for det pædagogiske arbejde. Vi tager afsæt i forskning fra forskningsdatabasen nb-ecec.org, der årligt samler kvalitetsvurderet forskning i dagtilbud fra hele Skandinavien. Vi har interviewet forskere, afprøvet metoder til indsamling af børnenes perspektiver og lyttet til praktikernes erfaringer. Vi håber, at det kan inspirere jer til at gå på opdagelse i børnenes oplevelser af hverdagen og give jer en dybere forståelse af børnenes bestræbelser på at begå sig i dagtilbuds- og børnefællesskaber. Og på den måde bidrage til, at vi bliver endnu bedre til at udvikle læringsmiljøer, hvor børn trives, lærer, udvikler sig og dannes.

Signe Bohm
Områdechef for dagtilbud
Danmarks Evalueringsinstitut

KVALITETSVURDERET FORSKNING I DAGTILBUD

Forskningsdatabasen NB-ECEC.org, der står for Nordic Base of Early Childhood Education and Care, samler hvert år kvalitetsvurderet forskning i dagtilbud fra Danmark, Norge og Sverige. EVA TEMA-hæfter tager afsæt i forskning fra forskningsdatabasen, samt i anden viden og undersøgelser om dagtilbud. Artikler, der er baseret på forskning fra forskningsdatabasen, er markeret med et stempel.

INDHOLD

INDBLIK

Børn gør voksne klogere

4

I Danmark har vi tradition for at lytte til børnene, men vi kan blive bedre til at gøre det systematisk og at bruge børnenes feedback i udviklingen af læringsmiljøet.

GUIDE

7 metoder til at arbejde med børneperspektiver

8

Bliv skarpere til at involvere børnenes blik på læringsmiljøet i jeres dagtilbud med EVA's guide til 7 metoder, der kan inspirere det pædagogiske personale.

EVA AFPRØVER

Børneperspektiver giver nye overraskende indsigter

9

I den københavnske institution Frederik d. VI's Asyl gav et par dage med særligt fokus på involveringen af børneperspektiver personalet nye overraskende indsigter i læringsmiljøet.

DIALOG-KORT

DIALOGKORT

Sæt gang i den faglige refleksion

11

Brug spørgsmålene fra EVA's dialogkort i jeres faglige drøftelser om, hvordan I kan arbejde med børneperspektiver.

Børn gør voksne klogere

Børns perspektiver styrker voksnes blik for kvalitet i dagtilbuddet og øger børnenes trivsel. I Danmark har vi tradition for at lytte til børnene, men vi kan blive bedre til at gøre det systematisk, også at involvere de helt små og at bruge børnenes feedback i udviklingen af læringsmiljøet.

Af Trine Beckett

I danske dagtilbud skal børn både ses og høres. Det siger dagtilbudsloven, og det er en central del af vores børnesyn: at børn er mennesker i egen ret og har noget at bidrage med. Forskningen understøtter, at børn, der inddrages, trives bedre, og at inddragelse af børns perspektiver kan styrke det pædagogiske blik for faglighed og kvalitet, fordi børnene kan give indsigter, man ellers ikke kan få. Men arbejdet med børneperspektiver kræver, at man som pædagogisk personale har mod til at stille sin pædagogik til skue, lytter til, hvad børnene siger, og er villig til at bringe deres oplevelser i spil i tilrettelæggelsen af læringsmiljøet. Ellers risikerer man, at involveringen af børnene virker modsat – at de får en oplevelse af, at deres perspektiver netop ikke betyder noget særligt.

Inddragelse fremmer trivsel

Både dansk og international forskning konkluderer, at kvalitet i dagtilbud hænger sammen med, i hvor høj grad det pædagogiske personale forstår, hvordan dagtilbuddets rammer påvirker børnene, og i hvor høj grad børnene føler, at de har mulighed for at bidrage til og påvirke dem. Et af de nyeste studier står den norske forsker Ellen Beate Sandseter bag. Hun konstaterer:

“Studiets data viser det samme som alle andre undersøgelser, nemlig hvor vigtigt det er for børns trivsel at opleve, at de kan påvirke, hvad der sker, og at deres input bliver taget alvorligt,” siger Ellen Beate Sandseter, der sammen med forskerkollegaen Monica Seland har undersøgt, hvordan børns trivsel hænger sammen med deres mulighed for at påvirke

både de synlige fysiske rammer som indretning af rum og adgang til legeredskaber og de usynlige pædagogiske rammer, som er bestemt af personalets regler og handlinger. Den overordnede konklusion er, at børnene trives bedst i de rammer, hvor de har størst mulighed for at sætte deres præg.

Feedback kan være udfordrende

Sandseter og Selandts studie har ført til udviklingen af en onlinetrivselsmonitor, hvor norske pædagoger kan downloade spørgsmål og få bearbejdet data fra interviews med børnene i deres lokale institution. Den viden, de får, bruger de blandt andet på personalemøder og i forbindelse med forældresamtaler.

“Vil man vide noget om, hvordan det er at gå i dagtilbud, må man lytte til børnene selv. De er de mest erfarne og har det mest nuancerede syn. Pædagogerne vurderer børns trivsel

ud fra deres egne motiver om at ønske sig god respons på deres arbejde. Forældrene svarer ud fra et motiv om, at de helst skal kunne være bekendt at aflevere børnene i dagtilbuddet hver morgen,” siger Sandseter, der understreger, at det pædagogisk interessante ikke i så høj grad handler om at få et øjebliksbillede af trivslen, men om, at man i den enkelte institution får mulighed for at samle viden om sine specifikke børn og bruge børnenes perspektiver som afsæt for evt. justeringer af sin pædagogik. Den øvelse kræver, at man har et vist mod til at diskutere sin faglighed, konstaterer forskeren.

“At bede børnene om feedback kan være udfordrende, fordi det kræver, at man er villig til at erkende, at man ikke gør alt helt rigtigt. Og at man er villig til at handle på de aha-oplevelser, man får,” forklarer Ellen Beate Sandseter.

“
At bede børnene om
feedback kan være
udfordrende, fordi det
kræver, at man er villig til
at erkende, at man ikke gør
alt helt rigtigt. Og at man
er villig til at handle på de
aha-oplevelser, man får”

Ellen Beate Sandseter

Professor på Dronning Mauds Minnehøjskole
for Barnhagelæreruddanning i Trondheim

Vi tror, at vi lytter

Den svenske forsker Ingrid Pramling, som i mange år har forsket i børns læring gennem samspil, er enig. Hun vurderer, at inddragelse af børns perspektiver oftest ikke sker naturligt i den pædagogiske hverdag, men kræver, at man er bevidst om at give børn tid og plads til at udtrykke sig.

“Et eksempel er, at vi tror, vi taler med børn, men når vi så undersøger det, er der meget lidt reel dialog. For nogle år siden viste en undersøgelse, at en pædagog på ti minutter stillede 80 spørgsmål! Børnene fik slet ikke tid til at tænke over deres svar. Når man skal lytte til børn, kræver det, at man faktisk er stille og hører, hvad de siger,” siger Ingrid Pramling.

Ingrid Pramling skelner mellem at se på barnet, det vil sige at analysere barnets handlinger og udtryk ud fra en voksens forståelse af og blik for fx rigtigt og forkert, og hvad

barnet kan, skal og bør, og se fra barnet, altså at forstå barnets handlinger og udtryk ud fra barnets egen oplevelse og intention. Hun vurderer, at børneinddragelse i høj grad handler om at organisere sig, så det bliver muligt at se fra børnene og forstå dem på deres egne præmisser.

“Alle situationer, rutiner og måltider giver mulighed for at kommunikere. De større børn kan kommunikere med ord. De mindre kan pege og udtrykke sig med mimik og gestik. Du bør se hele dagen som et læringsmiljø, som skabes i samspil med barnet,” siger Ingrid Pramling.

“

Når man skal lytte
til børn, kræver det,
at man faktisk er stille og
hører, hvad de siger”

Ingrid Pramling

Professor på Göteborg Universitet

Forskning og undersøgelser bag artiklen

Denne artikel er baseret på studier fra forskningsdatabasen nb-ecec.org, som rummer kvalitetsvurderet skandinavisk forskning på dagtilbudsområdet. Herunder følgende studier:

Sandseter, E. B., & Seland M. (2016). *Children's experience of Activities and Participation and their Subjective Well-Being in Norwegian Early Childhood Education and Care institutions.*

Björklund, C., Nielsen, M., & Pramling Samuelsson, I. (2016). *Berättelser som redskap för att föra och följa resonemang.*

Desuden indgår artikler og konklusioner fra projektet Pædagogisk arbejde med børneperspektiver, der er udviklet i samarbejde mellem den britiske forsker Alison Clark, fem danske daginstitutioner og EVA ved chefkonsulent Persille Schwartz og evalueringskonsulent Laura Detlefsen.

Følg børnenes udtryk

Chefkonsulent Persille Schwartz fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har i undersøgelsen Pædagogisk arbejde med børneperspektiver samarbejdet med blandt andre den britiske forsker Alison Clark og pædagoger om at forstå, hvordan arbejdet med børneperspektiver i praksis understøtter kvaliteten i dagtilbud. Hun giver et eksempel på, hvordan nysgerrighed på børns oplevelser kan forbedre de pædagogiske rammer.

Pædagoger i to forskellige daginstitutioner gik på opdagelse i, hvad småbørnene gennem gestik, mimik og kropslige bevægelser udtrykte om deres oplevelser af legepladsen.

Begge steder viste det sig, at de yngste børn, der endnu knap kunne gå, nærmest pr. automatik blev placeret i sandkassen sammen med en voksen.

Her kæmpede den voksne en gæv kamp for at fastholde børnenes interesse, mens børnene nærmest konstant søgte væk fra sandkassen og over mod de andre ældre børn. Pædagogernes nye indsigt førte til, at de ændrede læringsmiljøet, så børnene fik tilbudt

Fakta om den ny dagtilbudslov og børneperspektiver

Ifølge forslaget til den ny dagtilbudslov skal det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges, så det også inddrager hensynet til børnenes perspektiv.

alternativer til sandkassen. Det ene sted lagde de fx tæpper ud under nogle træer bagerst på legepladsen. Her lå de og talte med børnene, mens de kiggede op i bladene og på himlen. Det andet sted organiserede de det sådan, at enkelte af småbørnene sammen med en pædagog kom med hen til de større børn, fx på rutsjebanen.

“Børneperspektiver er mere end at spørge børnene om, hvad de mener. Det handler om aktivt at være nysgerrig på at forstå og lære af det, børnene ser ud til at opleve og ville. Med en sådan nysgerrighed er det muligt også at få feedback og lære af de helt små børn, som endnu ikke har udviklet et verbalt sprog,” siger Persille Schwartz.

TIDSLINJE

1991

LOVGRUNDLAGET FOR AT LYTTE TIL BØRN

Børns ytringsfrihed skrives ind i FN's Børnekonvention, artikel 12 og 13. Barnet får ret til blandt andet at “videregive oplysninger og tanker af enhver art [...] gennem en hvilken som helst [...] udtryksmåde, barnet måtte vælge”.

1998

Lov om social service formulerer, at “dagtilbuddene skal give børn mulighed for medbestemmelse og medansvar”.

2004

Lov om pædagogiske læreplaner opfordrer til, at børnene inddrages i arbejdet med læreplanerne “under hensyn til FN-konventionen om Barnets Rettigheder”.

Brug for mere systematik

Men hvor gode er vi egentlig til at involvere børnene i danske dagtilbud?

Ifølge Persille Schwartz står vi på et godt fundament, fordi vores skandinaviske børnesyn understøtter, at vi ser børnene i deres egen ret og ikke bare som mennesker, der skal dannes til at være voksne. Fx har vi en lovgivning, der siger, at børn kan og skal involveres i evalueringen af de pædagogiske læreplaner, og i praksis er mange professionelle optaget af at bruge observation, foto eller video i deres arbejde med pædagogisk dokumentation.

Men vi kan blive bedre til at involvere de yngste børn, at være aktivt opsøgende i forhold til at forstå børns oplevelser, også når de ikke udtrykkes verbalt, og at arbejde systematisk med at lære og bringe det i spil, som de kommer med.

“Hvis vi ikke tager børnene og de ting, de kommer med, alvorligt, fordi ‘vi voksne har ansvaret og ved bedre’, risikerer vi at lære dem, at deres oplevelse af verden ikke er betydningsfuld. Hvilket står totalt i modsætning til intentionen med arbejdet,” siger Persille Schwartz.

Evaluerende pædagogisk praksis

Er man med på at respektere børnenes feedback og bruge den til at udfordre sin egen praksis, opnår man til gengæld adgang til en guldgrube af viden, som ligger i kernen af den pædagogiske faglighed og er med til at skabe arbejdsglæde, vurderer Persille Schwartz.

“Vores erfaring er, at det pædagogiske personale oplever det som meget tilfredsstillende at arbejde med børneperspektiver. Det er en del af en evaluerende pædagogisk praksis og siger noget om, hvornår man lykkes eller ikke lykkes med sit arbejde. Derudover legitimerer arbejdet med børneperspektiver, at man er optaget af børnenes oplevelser. Som en af deltagerne i EVA's projekt sagde, så er det ret motiverende, for det var jo egentlig derfor, hun ville være pædagog.”

Få etikken på plads

Børnene skal opleve, at den voksne gør sig umage med at forstå, hvad der er på spil for dem, og bruge den viden til at tilpasse indretningen af hverdagen. Ellers risikerer arbejdet med børneperspektiver at virke grænseoverskridende for børnene. Baseret på erfaringer fra projektet Pædagogisk arbejde med børneperspektiver anbefaler EVA følgende etiske pejlemærker:

1. Vær nysgerrig på barnets oplevelse, og sørg for, at dine forforståelser bliver udfordret.
2. Forstå barnets udtryk i den kontekst, barnet er i – tid, sted, ting, mennesker og aktiviteten har betydning for det, barnet udtrykker.
3. Vær åben over for at forstå barnets forskellige udtryksformer – ikke kun de sproglige.
4. Respekter, at barnet har et fortroligt og privat rum, som ikke skal bruges til dataindsamling.
5. Vær opmærksom på den ulige magtbalance mellem barn og voksen, og hvordan dine handlinger (eller mangel på samme) påvirker barnet og børnefællesskabet.

Ingrid Pramling

Professor på Göteborg universitet, Institut for Uddannelse, kommunikation og læring. Ingrid Pramling har i mange år forsket i børneperspektiver.

Persille Schwartz

Chefkonsulent i enheden for dagtilbud for børn på Danmarks Evalueringsinstitut. Persille Schwartz har stået bag flere undersøgelser om børneperspektiver.

Ellen Beate Sandseter

Professor på Dronning Mauds Minnehøjskole for Barnhagelærerutdanning i Trondheim. Ellen Beate Sandseter er uddannet i idræt og psykologi og har især fokus på, hvordan omgivelserne påvirker børns leg og aktivitet.

2006

Børnemiljølovgivningen kræver, at børns oplevelser af børnemiljøet skal “inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed”.

2007

Dagtilbudsloven slår fast, at børns perspektiver på børnemiljøet skal inddrages i evalueringen af de pædagogiske læreplaner, og at dagtilbud skal give børn “medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati”.

2017

Forslag til ny dagtilbudslov, der bevarer paragrafferne om demokrati og børneperspektiver på børnemiljøet og tilføjer, at “det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet,

børnegruppens sammen-sætning og børnenes forskellige forudsætninger”.

GUIDE

7 metoder til at arbejde med børneperspektiver

Find vej i de mange metoder til at arbejde med børneperspektiver.

3 trin i arbejdet med børneperspektiver

1

Afgræns fokus

Beslut jer først for, hvad I gerne vil vide mere om – det kan være et sted (fx legepladsen eller stuen), en aktivitet (fx måltidet eller sovetid) eller noget mere overordnet. Udvælg dernæst to-fire børn, I vil holde fokus på.

2

Vælg metode(r)

Så vælger I, hvilken metode I vil bruge for at blive klogere på børnenes perspektiver. Metoderne kan noget forskelligt, så vælg den, der matcher jeres behov, og det I vil undersøge. Tag gerne hensyn til, hvis I oplever, der er metoder, som barnet har særligt lyst til at arbejde med, og miks eventuelt flere metoder for at få flere perspektiver på samme emne.

3

Nye indsigter

Til sidst samler I op sammen med kollegerne og børnene. Hvad har I fået øje på, som I ikke tænkte over før? Er der noget, I vil gøre anderledes? Og hvad tænker børnene om det?

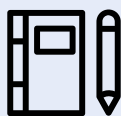
1. Rundvisning med barnet som guide

Lad barnet vise rundt og fortælle om de steder, der er mest betydningsfulde for ham eller hende. Spørg evt. ind til barnets oplevelser undervejs, fx hvad det laver med hvem, hvilket legetøj eller hvilken ting det leger med, og hvornår på dagen det sker. Tag evt. flere børn med på turen, så længe det er fokusbarnet, der sætter kursen. Det er en god ide at prøve at placere sig der, hvor barnet har været, og bruge sine sanser til at prøve at forstå, hvad barnet har oplevet. Metoden giver nye indsigter i barnets blik på de fysiske omgivelser.

2. Rolleleg

Leg de situationer, der er fokus på – fx måltidet. Lad barnet styre rollelegen, og spørg undervejs ind til barnets initiativer, og hvad I skal gøre. Metoden giver indsigt i de regler og logikker, som barnet forstår verden ud fra. Dukker eller andre rekvisitter kan indgå i legen.

3. Registrering af barnets brug af rum

Observer og noter, hvor barnet rent fysisk befinder sig og bevæger sig hen, hvad det gør, med hvem og med hvilke ting. Registrer fx barnets bevægelsesrute på et kort over institutionen, og noter med tidsintervaller, hvor barnet er. Det giver et nøjagtigt indblik i, hvilke steder barnet kommer og ikke kommer, det vil måske blive synligt, hvilke mønstre der er i barnets bevægelser, og det vil blive mere klart, hvad der er betydningsfuldt for barnet.

4. Skattekiste

Lad barnet eller børnene lægge ting, der betyder meget for dem i en skattekiste. Skattekisten skal være tilgængelig for børnene over længere tid, og den skal stå et sted, de kan komme til, så de selv kan lægge ting i kisten og se, hvad der ellers ligger dernede. Det spændende er ikke så meget selve tingene, børnene kommer med, men det, de fortæller om dem.

5. Kreative projekter

Inviter barnet til at tegne, male eller ligefrem bygge det gode ved fokusområdet. Lad barnet vælge mellem forskellige materialer – fx papir, lærred, farver, modellervoks, pap osv. Barnet kan herigennem udtrykke, hvor det kan lide at være, hvad det kan lide at lave eller hvor det er godt at lege med hvad og hvem. Denne type kreative aktiviteter kan involvere alle børnene og sige meget om børnefællesskabet.

6. Interview med betydningsfulde personer

Få forældres og barnets venners blik på barnet for både at berige og at udfordre forståelsen af, hvad barnet oplever og er optaget af. Man kan invitere fx barnets venner, søskende eller forældre til at komme med deres perspektiver på, hvad barnet godt kan lide ved fokusområdet.

7. Fotobog

Lad barnet tage fotos af det, der særligt vigtigt for det ift. undersøgelsens fokus. Print billederne, lad barnet vælge de vigtigste ud, og saml det i en fotobog. Tilføj evt. barnet tegninger og noter om, hvad barnet har udtrykt. Bogen kan være udgangspunkt med en snak med barnet eller hele børnegruppen om, hvad de er mest optagede af (hvis det er ok med barnet).

EVA AFPRØVER

Børneperspektiver giver nye overraskende indsigter

Der er en masse at lære af børnenes perspektiver. Det er erfaringen fra den integrerede institution Frederik d. VI's Asyl, hvor et par dage med særligt fokus på involveringen af børneperspektiver gav personalet overraskende indsigter i læringsmiljøet – fx at børnene har brug for flere pauser i hverdagen.

Af Pia Vinther Dyrby

Spisning, legepladsen eller indretningen af rummene indenfor – der er meget, de har lyst til at få børnenes perspektiver på i den integrerede institution Frederik d. VI's Asyl. For selvom pædagogerne i hverdagen er nysgerrige på børnenes oplevelser, så oplever de, at de

nogle gange glemmer at have fokus på, hvordan det set med børneøjne opleves at være i en daginstitution. Derfor har pædagog Annita Krog sammen med sine kolleger sagt ja til at arbejde med børneperspektiver for at se, hvilke nye indsigter det kan give dem.

FØR

Pædagogerne i børnehaven beslutter sig for at undersøge børnenes perspektiver på indretningen af deres indendørsarealer, fordi de netop har inddelt stuen i mindre rum, der kan understøtte forskellige former for leg. De overvejer, hvilken metode de vil bruge, og beslutter sig for at bede børnene om at vise dem rundt på stuen og tage et billede af det sted, der er mest betydningsfuldt for dem. Metoden vælger de, fordi de synes, den er nem at gå til.

Annita vælger fire børn, de vil have særligt fokus på, og som kan have lidt forskelligt syn på daginstitutionen: et af de yngste og et af de ældste børn og et barn, der virker stille, og et fysisk aktivt barn.

PROCESSEN

Annita beder børnene om at vise sig rundt på stuen og fortælle, hvad de godt kan lide at lege de forskellige steder. Hun beder dem også om at vælge det bedste sted på stuen og tage et billede af det. Undervejs spørger hun ind til børnenes oplevelser. I starten er det lidt svært at få de enkelte børn til at udtrykke sig, dels fordi mange af de andre børn på stuen også vil være med, dels fordi børnene er meget opmærksomme på, hvad de andre mener. Annita vælger derfor at tale med børnene et ad gangen under rundvisningen, mens de andre børn er på legepladsen.

INDSIGTER

1 Fysisk aktive børn har glæde af voksenstyrede pauser

Til Annitas overraskelse vælger det barn, som hun ellers oplever som fysisk aktivt og omkringfarende, tegnebordet som sit favoritsted. Det får hende til at tænke over, om de børn, der er meget fysisk aktive, måske generelt har brug for lidt flere pauser og rolige aktiviteter en gang imellem.

Annita ved, at barnet har en ven fra en anden stue, og når de to leger sammen, er det på en rolig måde. Det bekræfter hende i, at der er behov for mere afdæmpede aktiviteter, også for de aktive børn, så derfor kan det være værd at overveje, hvordan de i børnehaven kan støtte de mere rolige lege, og hvad de som pædagoger kan gøre for at skabe pauser for børnene.

“Nogle gange har børnene brug for, at vi voksne siger ‘nu gør vi noget andet’, så de fx bare skal forholde sig til en tegning og ikke hele tiden skal forholde sig til, hvem de skal ‘kæmpe med’. På den måde kan vi sørge for at give børnene pauserne fra den fysiske leg, som de også har brug for,” siger Annita.

2 Stille børn har også brug for at blive hørt

Både en yngre og en ældre pige vælger et område med LEGO Friends som det sted, de bedst kan lide at lege. Pigernes valg viser Annita, at de har fået skabt et godt område, som børnene kan lide at lege i, men det viser hende også betydningen af de to børns relation: Den ene pige er fx meget optaget af, om hun har valgt det samme sted som sin veninde, da de skal tage billeder.

Annita ved, at de to piger betyder meget for hinanden, og at de to ofte leger sammen. Nu bliver hun opmærksom på, hvor vigtigt det er,

at også de børn, hun betragter som stille, lærer at mærke og give udtryk for deres egne behov og ønsker og ikke er så optagede af, hvad de andre børn tænker. Pædagogerne vil derfor være mere opmærksomme på, om de børn, de oplever som stille, også får udtrykt deres behov og ønsker.

3 Børn efterlyser voksenkontakt på en anden måde

Annita spørger også alle børnene, om der er noget, de voksne kan gøre, for at det bliver bedre for børnene at lege i de enkelte områder på stuen. Den yngste peger på kasserne med LEGO-klodserne, fordi det er svært at få låget af kasserne. “Det fik mig til at reflektere over, om vi skulle organisere legetøjet på en anden måde, så det er nemmere at gå til, og vi besluttede os for at gøre det nemmere for børnene selv at åbne kasserne uden vores hjælp,” siger Annita.

Det overrasker Annita, at børnene til gengæld ikke siger noget om, at de gerne vil lege mere med de voksne – det havde hun ellers forestillet sig, at de ville sige. “Det fik mig til at tænke over, om børnene oplever, at vi voksne er nok til stede, eller om de har brug for, at vi er til stede på en anden måde. Det vil jeg gerne arbejde videre med sammen med børnene.”

I Frederik d. VI's Asyl glæder de sig til at fortsætte arbejdet med børneperspektiver, og de har allerede mange flere emner, de gerne vil være klogere på.

Som Annita slutter af: “Ordet ‘børneperspektiver’ siger næsten det hele. Det er jo for børnenes skyld, at vi er her, så selvfølgelig skal vi lytte, se og tage til efterretning, hvad de giver udtryk for, er vigtigt for dem.”

3 gode råd fra Frederik d. VI's Asyl**1****Lad ikke tiden være en forhindring**

Det behøver ikke tage lang tid at gå på opdagelse i børnenes perspektiver, for det kan være en del af de aktiviteter eller det almindelige pædagogiske arbejde, man alligevel laver. Fx ved at man bruger fem minutter på at registrere et barns bevægelser i rummet eller ti minutter på at fordybe sig med et barn om en tegning eller en rundvisning.

2**Skab plads til fordybelse**

Det er en særlig oplevelse for både børn og voksne at få lidt fokuseret tid sammen. Det er derfor nødvendigt for den person, der fordyber sig med et eller flere børn, at vedkommende ikke samtidig skal tage sig af en masse andet. Ved at involvere hele huset bliver det et fælles projekt, hvor alle er med på, at der fra tid til anden vil være nogle, der fordyber sig med enkelte børn.

3**Brug hinanden**

Selvom man kun har fokus på et par børn ad gangen, når man arbejder med børneperspektiver, så ligger det spændende og svære i at omsætte det, som fokusbørnene siger, til noget, der giver nye mere generelle indsigter om den pædagogiske praksis. Her kan det også være en hjælp at bruge hinanden til i fællesskab at reflektere over det, I har oplevet og lært.

DIALOG- KORT

EVA's dialogkort giver jer forslag til spørgsmål, I kan bruge som udgangspunkt for faglig refleksion og dialog. På personale-, leder- eller forældremødet eller i det hele taget dér, hvor der er brug for at spørge og tale sammen på en anden måde, end I plejer. Du finder alle EVA's dialogkort på vores hjemmeside www.eva.dk

DIALOGKORT

BØRNE- PERSPEKTIVER

Børn skal ofte have tid til udtrykke sig – uanset om det er verbalt eller kropsligt

- Hvordan sikrer vi, at vi giver børnene plads til at udtrykke sig, og at vi selv forholder os nysgerrigt imens?

Det er en tillidssag at involvere børns perspektiver

- Hvordan sikrer vi, at vi værner om børnenes fortrolighed og de hemmeligheder, der måske kommer frem i lyset?
- Hvordan fortæller og viser vi børnene, hvilken forskel deres perspektiver har gjort?

Børn kan være meget knyttede til de produkter, de laver, og det sted, hvor de er placeret i rummet

- Hvordan sikrer vi, at børnene er med til at bestemme, hvad der skal ske med deres produkter?
- Hvad kan vi gøre for, at børnene kan få deres produkter med hjem, hvis de vil?

Selvom man arbejder systematisk med børneperspektiver, kan man aldrig vide med sikkerhed, hvad der er på spil for det enkelte barn

- Hvordan sikrer vi, at vi udfordrer det, vi tror, vi ved, om barnet?
- Hvordan kan vi involvere børnene i analysen af det, vi mener at have forstået om dem?

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)
gør uddannelse og dagtilbud bedre.
Vi leverer viden, der bruges på alle
niveauer – fra institutioner og skoler
til kommuner og ministerier.

www.eva.dk

**Vil du vide mere
om, hvad forskningen
siger om dagtilbud?**

EVA's temahæfter og øvrige artikler
om, hvad forskningen siger om børn
i dagtilbud, udkommer digitalt.
Tilmeld dig vores nyhedsbrev på
www.eva.dk og få kvalitetsvurderet
forskning og viden leveret
direkte i din indbakke.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk